

Brusel 17. ledna 2024
(OR. en)

5523/24

COH 4
SOC 30
AGRISTR 4
PECHE 25
CADREFIN 9
POLGEN 12

PRŮVODNÍ POZNÁMKA

Odesílatel:	Martine DEPREZOVÁ, ředitelka, za generální tajemnici Evropské komise
Datum přijetí:	15. ledna 2024
Příjemce:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generální tajemnice Rady Evropské unie
Č. dok. Komise:	COM(2024) 6 final
Předmět:	ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ Evropské strukturální a investiční fondy Souhrnná zpráva z roku 2023 týkající se výročních zpráv o provádění programů zahrnujících období 2014–2020

Delegace naleznou v příloze dokument COM(2024) 6 final.

Příloha: COM(2024) 6 final

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 15.1.2024
COM(2024) 6 final

**ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

**Evropské strukturální a investiční fondy
Souhrnná zpráva z roku 2023 týkající se výročních zpráv o provádění programů
zahrnujících období 2014–2020**

{SWD(2024) 2 final}

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

Evropské strukturální a investiční fondy

Souhrnná zpráva z roku 2023 týkající se výročních zpráv o provádění programů zahrnujících období 2014–2020

1. ÚVOD

Strukturální a investiční fondy EU (fondy ESI) jsou největším souborem investičních nástrojů víceletého finančního rámce na období 2014–2020 (rozpočet EU) a zůstávají jádrem strategie EU pro růst. Napomáhají k územní, hospodářské a sociální soudržnosti regionů EU, investují do lidského rozvoje a přispívají k odolnosti EU a zotavení se z krize, které EU v posledních letech čelila.

Fondy ESI zahrnují:

- Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR),
- Evropský sociální fond (ESF),
- Fond soudržnosti (FS),
- Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV);
- Evropský námořní a rybářský fond (ENRF).

Zpráva dokládá, že fondy ESI díky dlouhodobému plánování a prováděcímu období nadále poskytovaly stabilní a předvídatelný rámec pro veřejné a soukromé investice ve všech regionech EU.

Ze zprávy vyplývá, že v provádění bylo dosaženo stabilního pokroku, přičemž na vynakládání prostředků z fondů ESI na období 2014–2020 zbývá jeden rok. Zpráva zdůrazňuje zejména širokou škálu investic v rámci těchto nástrojů a jejich skutečný dopad na lidi, podniky a regionální orgány. Ukazuje také pružnost rámce, který se dokázal přizpůsobit nevyprovokované agresi Ruska vůči Ukrajině a v poslední době i energetické krizi, a to s cílem zajistit řešení pandemie COVID-19.

Kromě zaměření na dlouhodobou konkurenceschopnost a sociální cíle byly fondy ESI symbolem solidarity a sounáležitosti EU. Pomohly členským státům postarat se o uprchlíky, poskytnout podporu malým a středním podnikům a zranitelným domácnostem a zmírnit tlak na vnitrostátní rozpočty. Poskytly záchranné lano malým a středním podnikům a zranitelným domácnostem v době krize COVID-19 a během energetické krize.

V roce 2022 byly fondy ESI doplněny o 11 miliard EUR z druhé tranše v rámci iniciativy na pomoc při oživení pro soudržnost a území Evropy (REACT-EU). Dodatečné zdroje byly použity na podporu investičních projektů, které podporují kapacity pro nápravu krize a přispívají k ekologickému, digitálnímu a odolnému oživení hospodářství, včetně podpory udržení pracovních míst, programů zkrácených pracovních úvazků a podpory osob samostatně výdělečně činných.

V reakci na rozsáhlou ruskou invazi na Ukrajinu v roce 2022 se EU pevně postavila po bok Ukrajiny a vyjádřila solidaritu s ukrajinským lidem. EU se s cílem řešit důsledky rozsáhlé invaze dohodla na řadě nástrojů, které mají zajistit základní potřeby nejzranitelnějších osob. EU rychle projevila solidaritu s Ukrajinou prostřednictvím dvou nástrojů: Akce v rámci politiky soudržnosti na podporu uprchlíků v Evropě (CARE – přijata v dubnu 2022) a flexibilní pomoc územím (FAST-CARE – přijata v říjnu 2022). Ty poskytly dodatečnou likviditu, flexibilitu a zjednodušení financování naléhavých potřeb v praxi.

V nedávné době nástroj Podpora cenově dostupné energie (SAFE) přijatý v prosinci 2022 umožnil poskytovat z finančních prostředků v rámci politiky soudržnosti podporu zranitelným domácnostem, pracovníkům a malým a středním podnikům, které čelí zvýšeným nákladům na energii.

Bez ohledu na trvalou připravenost EU pomáhat při oživení po četných krizích byly v rámci fondů ESI nadále prosazovány investice do inkluzivního růstu a vytváření pracovních míst, do podpory rozvoje lidského kapitálu a podpory územní spolupráce EU. Díky částce ve výši zhruba 630 miliard EUR, která byla členskými státy vydána do konce září 2023 ⁽¹⁾, bylo dosaženo těchto konkrétních výsledků:

- prostřednictvím projektů bylo podpořeno přibližně 5 milionů podniků ⁽²⁾,
- bylo vytvořeno 370 000 nových pracovních míst a kromě toho bylo v odvětví rybolovu a akvakultury zachováno téměř 48 000 pracovních míst a vytvořeno více než 6 500 nových pracovních míst,
- 6 000 MW ⁽³⁾ nové kapacity výroby energie z obnovitelných zdrojů (ekvivalent přibližně 2 400 větrných turbín),
- zlepšila se energetická náročnost více než 550 000 domácností,
- 17 milionů lidí bylo chráněno před povodněmi a 15 milionů lidí před lesními požáry,
- zlepšily se zdravotnické služby pro více než 63 milionů lidí,
- 64,5 milionu osob využilo opatření na zlepšení pracovních příležitostí (z toho více než 10,2 milionu osob získalo kvalifikaci),
- byla poskytnuta podpora 4,1 milionu osob se zdravotním postižením a něco málo přes 9,1 milionu osob z marginalizovaných skupin, jako jsou migranti, osoby zahraničního původu a příslušníci menšin,
- bylo podpořeno 2,8 milionu projektů zacílených na pomoc zemědělskému odvětví a venkovským podnikům zvýšit konkurenceschopnost a vytvořit a udržet pracovní místa ve venkovských oblastech,

⁽¹⁾ Tyto údaje zahrnují spolufinancování ze strany EU a členských států a vycházejí z údajů oznámených členskými státy do 31. října 2023 s konečným termínem 30. září 2023, jak vyžaduje článek 112 nařízení (EU) č. 1303/2013.

⁽²⁾ Všechny fondy ESI jsou zaměřeny na podporu podniků, konkrétně na mikropodniky a malé a střední podniky. Vybrané projekty podpoří (nebo již podpořily) 2 370 000 podniků v rámci EFRR, 2 030 000 podniků v rámci ESF a 543 000 venkovských podniků v rámci EZFRV (podpora 211 000 mladých zemědělců a investice do hmotného majetku 332 000 zemědělských podniků).

⁽³⁾ Vykazované hodnoty ukazatelů souvisejících s infrastrukturou v rámci politiky soudržnosti (např. výroba energie nebo ochrana před povodněmi) nezahrnují údaje z programu Interreg z důvodu jejich odlišného rozsahu.

- 35 milionů hektarů zemědělské půdy (20 % využívané zemědělské plochy) bylo vybráno pro podporu hospodaření s půdou za účelem lepší ochrany biologické rozmanitosti a evropské krajiny,
- více než 150 000 zemědělských podniků získalo podporu na výrobu kvalitních produktů v zemědělsko-potravinářském průmyslu a podpora byla poskytnuta také místním trhům a krátkým dodavatelským řetězcům.

Tato zpráva, vypracovaná v souladu s požadavkem článku 53 nařízení (EU) č. 1303/2013 ⁽⁴⁾, ukazuje pokrok dosažený při provádění fondů ESI v devátém roce desetiletého prováděcího cyklu. Zahrnuje finanční plnění i pokrok dosažený v oblasti společných ukazatelů do konce roku 2022 (což je poslední úplný rok, za který jsou k dispozici úplné údaje o plnění). V této zprávě jsou rovněž uvedeny poslední dostupné finanční údaje z konce září 2023, jsou-li k dispozici.

2. PŘEHLED PROVÁDĚNÍ

2.1. Finanční plnění ⁽⁵⁾

V rámci pěti fondů ESI bylo v programovém období 2014–2020 vyčleněno 546 miliard EUR z prostředků EU, což při započtení vnitrostátního spolufinancování znamená celkové investice do hospodářství EU ve výši 741 miliard EUR. Náklady vzniklé příjemcům projektu mohou být hrazeny spolufinancováním z fondů ESI do konce roku 2023 ⁽⁶⁾.

Následující graf ukazuje vývoj výdajů projektu v průběhu prováděcího cyklu ve vztahu k celkové plánované částce. Tyto částky zůstávají ukazatelem míry závazku k dosažení cílů, neboť členské státy mohou požádat o přizpůsobení plánovaných částek. Některé výroční zprávy členských států se například zmiňují o problémech při provádění konkrétních projektů nebo problémech s absorpční kapacitou, což může vést k přizpůsobení před koncem prováděcího období. Na konci roku 2022 bylo v rámci projektů vyčerpáno 76 % celkové plánované částky. Podle posledních finančních údajů dostupných ke konci září 2023 bylo v rámci projektů vyčerpáno 85 % celkových plánovaných investic.

⁽⁴⁾ [NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY \(EU\) č. 1303/2013](#) ze dne 17. prosince 2013 o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti, Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova a Evropském námořním a rybářském fondu (Úř. věst. L 347, 20.12.2013, s. 320)

⁽⁵⁾ Podrobné údaje o finančním plnění podle fondů a podle členských států jsou uvedeny v přílohách.

⁽⁶⁾ V případě EZFRV mohou být náklady hrazeny spolufinancováním do konce roku 2025.

Graf 1 Finanční plnění

Pokud jde o platby provedené Komisí, na konci roku 2022 bylo členským státům vyplaceno 412 miliard EUR (75 % zdrojů EU za celé období). Na konci září 2023 došlo ke zvýšení na 460 miliard EUR, čímž se platby zvýšily na 84 % plánovaných částek EU. Při podrobnějším pohledu je míra čerpání prostředků z EFRR, FS a ESF téměř totožná s mírou čerpání na konci září 2015, tedy v posledním roce způsobilosti pro programové období 2007–2013. Zkušenosti z předchozích programových období naznačují, že tempo čerpání se bude až do ukončení programů nadále zrychlovat ⁽⁷⁾.

Současně byla v roce 2022 zrušena částka 66,75 milionu EUR ⁽⁸⁾. Komise průběžně monitoruje hůře fungující programy s cílem podpořit je v lepším provádění opatření v jejich rámci.

V neposlední řadě je důležité poznamenat, že souhrnný obraz uvedený v této zprávě zahrnuje významné rozdíly mezi jednotlivými členskými státy. Podrobný přehled finančního plnění podle členských států je uveden v přílohách.

2.2. Reakce na pandemii COVID-19

V reakci na pandemii COVID-19 přijala EU dosud největší soubor opatření na podporu oživení, aby se z této krize vymanila se zvýšenou odolností a podpořila digitální a ekologickou transformaci Evropy, včetně iniciativy na pomoc při oživení pro soudržnost a území Evropy (REACT-EU) a Nástroje pro oživení a odolnost, který je nejvýznamnějším prvkem financování v rámci nástroje NextGenerationEU. V roce 2022 byla uvolněna druhá tranše finančních prostředků z programu REACT-EU ve výši 11 miliard EUR. Do konce roku 2022 byla prostřednictvím EFRR a ESF přidělena celá částka ve výši 50,6 miliardy EUR. Do konce září 2023 byla v rámci programů vyplacena částka 26,2 miliardy EUR.

⁽⁷⁾ Vnitrostátní správní orgány obvykle předkládají Komisi žádosti o proplacení ke konci rozpočtového roku.

⁽⁸⁾ Tato částka zahrnuje 49,4 milionu EUR v rámci zrušených závazků z EFRR a Fondu soudržnosti, 15,7 milionu EUR v rámci zrušených závazků z EZFRV a 1,65 milionu EUR v rámci zrušených závazků z ENRF. U ESF nedošlo v roce 2022 k žádnému zrušení závazku.

Finanční prostředky byly použity na financování léčebných zařízení, výzkumných pracovníků, majitelů podniků, zaměstnanců a zranitelných osob a umožnily zakoupení 3,7 miliardy kusů osobních ochranných prostředků a přibližně 12 500 ventilátorů a podpořily více než 920 000 podniků ⁽⁹⁾.

Od září 2023 bylo na ekologické investice v rámci iniciativy REACT-EU přiděleno 8,7 miliardy EUR (z toho 6,6 miliardy EUR na opatření v oblasti klimatu) a 3,1 miliardy EUR na digitální ekonomiku; 8,7 miliardy EUR bylo přiděleno na podniky a podporu podnikání, 8,8 miliardy EUR na zdravotnictví a 12,7 miliardy EUR na opatření na trhu práce.

ESF je v rámci politiky soudržnosti v iniciativě REACT-EU hlavním zdrojem podpory sociálních služeb, udržení zaměstnanosti a podpory zranitelných skupin v souladu s akčním plánem evropského pilíře sociálních práv. To se uskutečňovalo prostřednictvím podpory zkrácených pracovních úvazků, příplatků ke mzdě pro zdravotnický personál, dodávání IT vybavení a ochranných pomůcek a služeb pro zranitelné skupiny.

ENRF zavedl v souvislosti s pandemií COVID-19 mimořádnou podporu za účelem kompenzace dočasného zastavení rybolovných činností a pozastavení nebo snížení produkce a zpracování. Na zmírnění dopadu pandemie COVID-19 bylo z prostředků ENRF vyčleněno 210 milionů EUR, z nichž více než polovina (59 %) byla přidělena na zmírnění dopadu dočasného zastavení rybolovných činností.

Příklady projektů financovaných z fondů ESI, které přispívají k reakci na COVID-19

V Itálii a Španělsku byla velká část očkovací kampaně proti viru COVID-19 spolufinancována z prostředků v rámci REACT-EU. Na zajištění dávek vakcín potřebných k ochraně celé populace obou zemí bylo použito více než 2,5 miliardy EUR.

Prostřednictvím projektu „Digitální plán“ provedeného ve francouzském městě Montpellier pomohla iniciativa REACT-EU řešit nedostatek digitálního vybavení v místních školách, který se projevil během pandemie COVID-19. Grant ve výši 3,5 milionu EUR v rámci REACT-EU umožnil vybavit každého učitele notebookem a každou třídu videoprojektory s cílem zajistit pedagogickou kontinuitu, jakož i modernizaci metod výuky a učení. To pomůže zlepšit digitální znalosti a dovednosti, snížit míru neúspěšnosti ve škole a zajistit pedagogickou kontinuitu v případě nové zdravotní krize.

Ve Finsku pomohl [projekt KoroKausi financovaný z EZFRV](#) zemědělcům překonat vážný nedostatek sezónních pracovníků způsobený pandemií COVID-19, kvůli němuž hrozil několika zemědělským podnikům úpadek. Projekt napomohl získat zaměstnance pro téměř všechny zemědělské podniky, které si od této služby vyžádaly pomoc. Proběhly komunikační kampaně a byla zřízena online síťová platforma, která má přibližně 7 000 registrovaných uživatelů a jejíž počet volných pracovních míst v zemědělství dosahuje přibližně 2 100. Podobné projekty v reakci na pandemii COVID-19 byly financovány z EZFRV v několika dalších členských státech.

3. PROVÁDĚNÍ PODLE KLÍČOVÝCH TÉMAT

Následující oddíly poskytují přehled o výsledcích fondů ESI podle hlavních oblastí politiky a témat, jak o nich informovaly členské státy na konci roku 2022.

⁽⁹⁾ Tyto informace jsou k dispozici v [přehledu COVID-19](#) v rámci platformy otevřených dat politiky soudržnosti.

3.1. Inteligentní růst

Využívání fondů ESI na podporu výzkumu a inovací je klíčem k tomu, jak pomáhat členským státům a regionům vytvářet podmínky nezbytné pro hospodářský růst v praxi. Podpora inovací prostřednictvím strategií pro inteligentní specializaci je pro řadu priorit Komise zásadní, zejména pokud jde o Zelenou dohodu pro Evropu, hospodářství ve prospěch lidí a přípravu EU na digitální věk.

Do konce roku 2022 byly zaznamenány následující úspěchy:

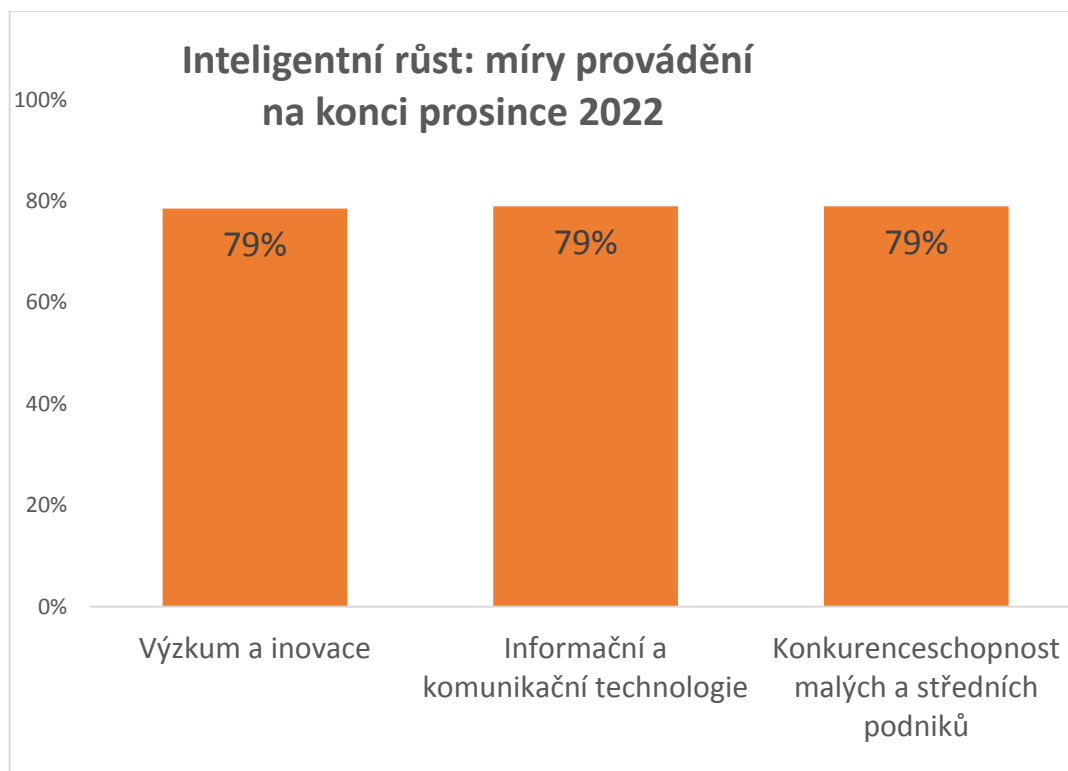
- přibližně 5 milionů malých a středních podniků obdrželo podporu, což představuje 25% nárůst oproti 4 milionům podniků, které podporu získaly na konci roku 2021,
- více než 75 000 podniků spolupracovalo s výzkumnými institucemi,
- přibližně 37 000 podniků uvedlo na trh nové produkty, čímž byl překročen cílový počet 32 000 podniků stanovený v programech,
- díky projektům financovaným z EFRR využívalo výhod lepšího širokopásmového přístupu již více než 7,8 milionu domácností. Očekává se, že do konce roku 2023 bude využívat výhod širokopásmového přístupu téměř 12 milionů domácností,
- ve venkovských oblastech bylo z EZFRV podpořeno více než 1 900 investičních činností v celkové hodnotě přesahující 1,1 miliardy EUR s cílem zlepšit dostupnost, využívání a kvalitu informačních a komunikačních technologií. Z lepší infrastruktury nebo služeb v oblasti IT mělo prospěch více než 5,1 milionu lidí ve venkovských oblastech.

Investice do inteligentního růstu tvoří přibližně 28 % celkového financování fondy ESI. Částka ve výši 211 miliard EUR byla vyčleněna na tři témata, která jsou součástí kapitoly o inteligentním růstu: **výzkum a inovace** (74 miliard EUR), **informační a komunikační technologie** (19 miliard EUR) a **konkurenceschopnost malých a středních podniků** (118 miliard EUR) ⁽¹⁰⁾.

Do konce roku 2022 již bylo příjemcům projektů vyplaceno 166 miliard EUR (které odpovídají 79 % prostředků přidělených na tuto kapitolu). Ve srovnání s předchozím rokem to představuje nárůst o 16 procentních bodů. Graf uvedený níže poskytuje podrobnější rozčlenění míry provádění pro každé ze tří témat.

Graf2 Inteligentní růst: míry provádění

⁽¹⁰⁾ Souhrnné částky za hlavní oblasti politiky jsou vyšší než specifické částky podle tematických cílů uvedené v příloze 1.1. Důvodem je opětovné přidělení investic vykázaných v rámci „vícetematických cílů“.

Pokud jde o finanční pokrok, neexistují mezi jednotlivými tématy žádné významné rozdíly. V případě investic do činností na poli výzkumu a inovací již bylo vynaloženo 79 % celkové plánované částky. To je srovnatelné s tématem informačních a komunikačních technologií, kde bylo vynaloženo 79 % celkových částek.

Fondy ESI rovněž umožňují společně růst, zvyšovat produktivitu a konkurenceschopnost a podnikům umožňují zavádět inovativní řešení. Celkově je na zvýšení konkurenceschopnosti malých a středních podniků v EU plánována částka 118 miliard EUR (16 % celkového rozpočtu); to představuje samostatné téma rozpočtu. Do konce roku 2022 již bylo vyčerpáno 79 % plánované částky.

Příklady projektů financovaných z fondů ESI, které přispívají k inteligentnímu růstu

Regionální italský program EFRR-Sicílie přispěl částkou 7,5 milionu EUR na podporu výzkumné infrastruktury [Středomořského institutu pro transplantace a pokročilou specializovanou léčbu](#) (ISMETT). ISMETT je transplantačním centrem excelence a referenční nemocnicí pro celou středomořskou oblast a podílí se na významných výzkumných projektech s cílem poskytnout pacientům nejmodernější léčbu při selhání životně důležitých orgánů v konečném stadiu.

Projekt [Udržitelná zodpovědnost 2.0](#) získal z EFRR 1,8 milionu EUR na pomoc malým a středním podnikům v regionu hlavního města Dánska s rozvojem ekologického a oběhového obchodu. Přibližně 100 podniků obdrželo posouzení oběhového potenciálu a přibližně 80 podniků vyvinulo ekologické a oběhové obchodní modely, které vedly k efektivnímu využívání energie a zdrojů, zlepšení konkurenceschopnosti a zvýšení růstového potenciálu. To vedlo ke snížení emisí skleníkových plynů o téměř 7 000 tun, snížení spotřeby energie o téměř 100 000 gigajoulů (GJ) a snížení spotřeby materiálu o téměř 2 000 tun.

EFRR investoval přibližně 4 miliony EUR do rozvoje [centra praktické odborné přípravy](#) ve středisku odborného technického vzdělávání v Kaunasu v Litvě. Projekt spočíval v modernizaci prostor, vytvoření moderního prostředí pro odbornou přípravu specialistů na opravy letadel a pořízení specializovaného vybavení pro odborný výcvik. V rámci projektu vznikla první základna pro praktickou odbornou přípravu v Litvě zaměřenou na opravu letadel a hybridních vozidel.

Z EFRR byla poskytnuta podpora [centru excellence CYENS](#) v Nikósii na Kypru. Centrum integruje akademický výzkum a průmyslové inovace s cílem podporovat udržitelný vědecký, technologický a hospodářský růst. Usnadňuje využívání výsledků výzkumu a podporuje inovativní začínající podniky v oblastech, jako jsou interaktivní média, inteligentní systémy, vznikající technologie (např. umělá inteligence a 5G) a umění a technologie. Středisko podporuje opatření, která jsou prospěšná pro kyperské Řeky i Turky.

Z ENRF bylo podpořena univerzita s výzkumným střediskem Wageningen University & Research v Nizozemsku při vývoji digitálního nástroje pro zavedení [„řádně zdokumentovaného rybolovu“](#). Nástroj využívá umělou inteligenci k automatickému rozpoznání druhu a velikosti každé ryby, čímž usnadňuje manipulaci s rybami a zaznamenávání úlovků na palubě plavidel a rovněž poskytuje cenné údaje pro řízení rybolovu. Tento nástroj zvyšuje transparentnost nejen pro samotné odvětví, ale také pro spotřebitele a nevládní organizace. Tento nástroj by rovněž mohl usnadnit řízení rybolovu pro všechny partnery.

V rámci projektu „[North Sweden Cleantech](#) – klimaticky inteligentní inovační místo budoucnosti“ byly podpořeny společnosti, které působí v oblasti čistých technologií, ekologických technologií a udržitelných řešení. EFRR přispěl částkou 1 milion EUR na posílení inovační kapacity malých a středních podniků. Tato platforma poskytuje podporu pro rozvoj podnikání a slouží jako fórum pro vytváření sítí pro více než 100 společností v severním Švédsku.

V Portugalsku byly v rámci programu Lisabon 2020 vynaloženy finanční prostředky ve výši 7,7 milionu EUR na [Institut pro experimentální a technologickou biologii \(IBET\)](#) určené pro výstavbu budovy s laboratorními prostory a analytické a biologické výrobní platformy. V nové budově byl tak zahájen nový cyklus technického a vědeckého pokroku, zejména díky partnerství s biofarmaceutickým

průmyslem (konkrétně v oblasti vakcín a genové a buněčné terapie). Budova je krokem vpřed z hlediska energetické účinnosti, neboť je vybavena stínícími systémy, jednotkami pro úpravu vzduchu s rekuperací energie, centralizovaným systémem technické správy a inteligentním osvětlením. Až bude plně funkční, bude do roku 2025 zaměstnávat tým 25 techniků.

V Irsku byly v rámci EZFRV podpořeny obce Piltown a Fiddown (jihovýchodní Irsko), které nebyly zahrnuty do národního plánu širokopásmového připojení, aby si vybudovaly vlastní širokopásmovou síť ve vlastnictví obce. [Projekt Broadband 4 Our Community](#) se stal modelem sociální a finanční inovace a v jeho rámci se podařilo získat spolufinancování od místních podniků na podporu a usnadnění instalace infrastruktury potřebné k vytvoření sítě „optického vlákna do prostor uživatele“. Díky projektu získalo 750 domácností a podniků v Piltownu a Fiddownu vysokorychlostní internet.

3.2. Udržitelný růst

Fondy ESI podporují investice do klimaticky neutrálního, čistého a oběhového hospodářství, jakož i do životního prostředí a do adaptace na změnu klimatu. Přispívají tak významně k cílům Zelené dohody pro Evropu.

Do konce roku 2022 byly zaznamenány tyto konkrétní výsledky:

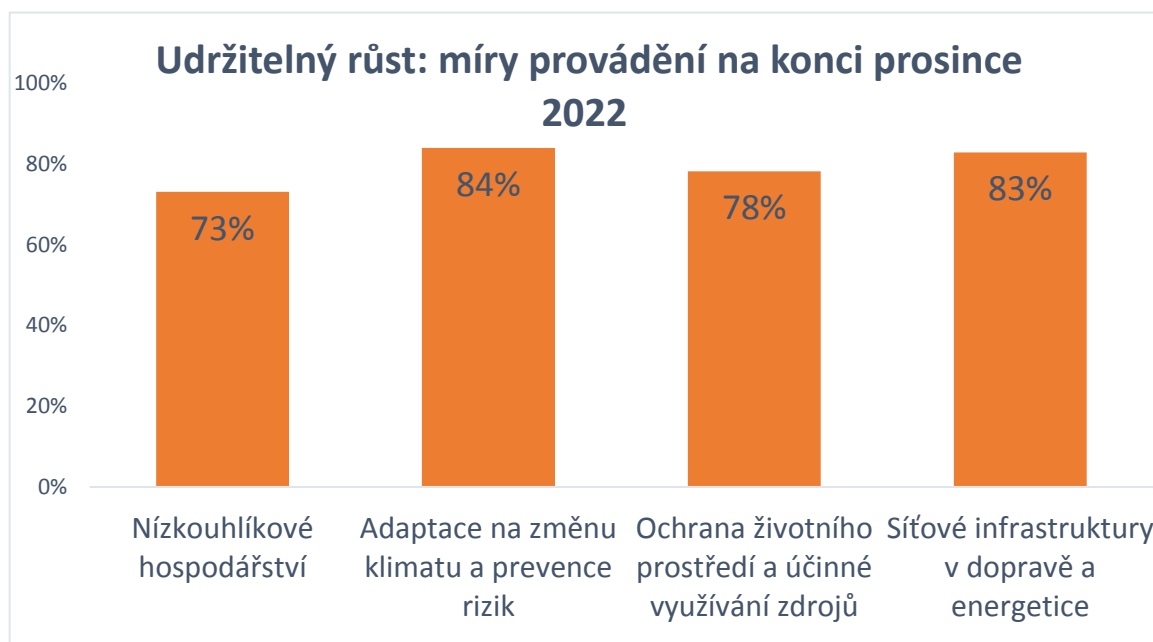
- bylo již instalováno 6 000 MW kapacity výroby energie z obnovitelných zdrojů (cílová kapacita je 8 700 MW),
- více než 550 000 domácností již využívalo lepších podmínek energetické náročnosti (cílový počet je 620 000 domácností),
- v rámci spotřeby energie veřejných budov se ročně uspořilo 3,5 terawatthodin (cílová hodnota snížení je 6,5 terawatthodiny),
- protipovodňová opatření sníží ohrožení téměř 20 milionů lidí; z toho 17 milionů je již povodňovým rizikům vystaveno v menší míře díky podpořeným investicím,

- díky lepšímu obhospodařování zemědělské a lesní půdy bylo dosaženo významného pokroku v oblasti obnovy, zachování a posílení ekosystémů, včetně biologické rozmanitosti, vody a půdy, v ukládání a pohlcování uhlíku a ve snižování emisí skleníkových plynů a amoniaku v zemědělství. Na konci roku 2022 již EU v těchto oblastech překročila své cíle stanovené pro rok 2025,
- 1,8 miliardy EUR, neboli téměř 34 % celkové podpory ENRF vyčleněné na odvětví rybolovu a akvakultury, bylo přiděleno na zachování a ochranu životního prostředí (například prostřednictvím ochrany oblastí sítě Natura 2000) a na podporu účinného využívání zdrojů a snižování množství odpadu.

Investice do udržitelného růstu tvoří přibližně 37 % celkového financování fondy ESI. Na čtyři témata kapitoly udržitelného růstu je plánováno 273 miliard EUR. Zahrnují investice do: **nízkouhlíkového hospodářství** (55 miliard EUR), opatření týkající se **adaptace na změnu klimatu a prevence rizik** (51 miliard EUR), **ochrany životního prostředí a účinného využívání zdrojů** (90 miliard EUR) a na podporu **síťových infrastruktur v dopravě a energetice** (77 miliard EUR).

Do konce roku 2022 bylo vynaloženo 217 miliard EUR (80 % celkové plánované částky pro tuto kapitolu). Graf uvedený níže poskytuje podrobnější rozčlenění míry provádění pro každé ze čtyř témat.

Graf 3 Udržitelný růst: míry provádění

Pokud jde o finanční pokrok, jsou patrné výrazné rozdíly mezi různými tématy. Nejrychleji postupujícím tématem je adaptace na změnu klimatu a prevence rizik (do konce roku 2022 již bylo vyčerpáno 84 % celkového rozpočtu). Investice do síťových infrastruktur v dopravě a energetice se nadále zrychlovaly (již bylo vynaloženo 83 % celkové plánované částky). Ochrana životního prostředí a účinné využívání zdrojů je na dalším místě, pokud jde o výdaje (bylo vynaloženo 78 % celkového rozpočtu, což je mírně pod průměrem cíle

udržitelného růstu). Nejméně postupujícím tématem je nízkouhlíkové hospodářství (vynaloženo pouze 73 % z celkového rozpočtu).

Fondy ESI jsou hlavní veřejnou finanční podporou EU pro čistou energii. Byla z nich financována energetická účinnost prostřednictvím renovace budov, rozvoje obnovitelných zdrojů energie a energetických sítí. To umožnilo několika členským státům zavést rozsáhlé programy renovace obytných budov; díky tomu zaznamenalo nyní tisíce domácností pozitivní dopad v podobě snížených účtů za energii a většího pohodlí. Malé a střední podniky rovněž získaly podporu, aby zlepšily svou energetickou účinnost, snížily své náklady na energii a zvýšily svou konkurenceschopnost.

Významná podpora byla poskytnuta také na podporu investic do obnovitelných zdrojů energie (např. mořské energie a zavádění solární a větrné energie v energetických komunitách a malých zařízeních). To přispělo k energetické bezpečnosti a vytvořilo v EU nová pracovní místa a podniky v odvětví obnovitelné energie. Z fondů ESI bylo investováno do klíčové infrastruktury v oblasti elektřiny a plynu, která nyní hraje klíčovou roli při zajišťování fungování vnitřního trhu s energií.

Sledování podpory opatření v oblasti klimatu

EU stanovila celkový cíl výdajů na oblast klimatu ve výši nejméně 20 % rozpočtu EU na období 2014–2020. Fondy ESI vyčleňují 26 % svého celkového rozpočtu na cíle opatření v oblasti klimatu. K těmto cílům přispívají investice do nízkouhlíkového hospodářství, oběhového hospodářství, prevence rizik, ochrany životního prostředí, čisté městské mobility a činností na poli výzkumu a inovací.

Do konce roku 2022 byla na projekty v rámci EFRR vynaložena částka 25,3 miliardy EUR. V rámci EZFRV byla spolufinancována široká škála opatření, přičemž celkem 58 % (78,7 miliardy EUR) z celkového přidělu z EZFRV bylo spojeno s opatřeními v oblasti klimatu.

Některé členské státy nicméně hlásí problémy při provádění programů (včetně projektů přispívajících k plnění cílů v oblasti klimatu). Komise průběžně monitoruje hůře fungující programy s cílem napomoci v lepším provádění opatření v jejich rámci. Více podrobností o částkách přidělených z jiných fondů a vynaložených na oblast klimatu je uvedeno v příloze 3 ⁽¹¹⁾.

Příklady projektů financovaných z fondů ESI, které přispívají k udržitelnému růstu

[Obnovená železniční síť na jižní Moravě](#) byla jednou z největších investic v rámci politiky soudržnosti v České republice. Obnova této trati zahrnovala také pořízení 37 nových elektrických vlaků. Přispěje k odlehčení dopravy ve špičkách na frekventované

⁽¹¹⁾ Sledování opatření v oblasti klimatu v rámci politiky soudržnosti lze prohledávat pomocí [nástroje pro sledování klimatu](#) v rámci otevřených dat politiky soudržnosti.

jihomoravské železnici, která ročně přepraví přibližně 22 milionů cestujících. Tento projekt získal z prostředků politiky soudržnosti 223 milionů EUR (celkový rozpočet projektu činil 265 milionů EUR).

V rakouských Korutanech byl z prostředků iniciativy REACT-EU podpořen projekt [LOCA2Transformation](#). Jeho cílem bylo zvýšit informovanost podniků působících v tradičních energeticky náročných odvětvích v Dolních Korutanech o problematice klimatické neutrality a pomoci jim přispívat k plnění cílů Zelené dohody pro Evropu. Výzkumníci z univerzity Alpen Adria a výzkumného centra Joanneum Research provedli průzkum mezi podniky, uspořádali semináře a vypracovali [příručku](#) pro podniky o tom, jak transformovat své obchodní modely, aby dosáhly cílů Zelené dohody.

Francouzský ostrov Réunion zavedl systém [fotovoltaických poukázek](#), který umožňuje zřizování fotovoltaických solárních zařízení v domácnostech připojených k veřejné distribuční soustavě elektřiny. EFRR přispěl na provedení tohoto projektu částkou 5,7 milionu EUR (téměř 85 % celkového rozpočtu projektu). Projekt pomáhá snižovat uhlíkovou stopu a rozvíjet místní model výroby ekologické elektřiny a vychází vstříc potřebám jednotlivců, které povzbuzuje k tomu, aby se aktivně podíleli na energetické transformaci ostrova Réunion.

Bulharsko prostřednictvím Fondu soudržnosti investovalo 42 milionů EUR do významného projektu na zlepšení městské dopravy a kvality ovzduší v Sofii, a to pořízením 29 moderních tramvají. Tato modernizace nejen snížila emise, ale také snížila náklady na údržbu a elektrickou energii a zároveň zvýšila efektivitu provozu. Podpora používání tramvají namísto osobních automobilů je významným krokem k čistšímu ovzduší a udržitelné městské dopravě v Sofii.

Ve Slovinsku Fond soudržnosti investoval do lepších vlaků pro dojíždějící, když přispěl 101 miliony EUR na modernizaci železniční trati Maribor–Šentilj. Mezi druhým největším slovinským městem a rakouskými hranicemi nyní jezdí denně 84 vlaků (místo dřívějších 67), které mají 18 kilometrů nových kolejí, 12 kilometrů protihlukových stěn a modernizované stanice s parkovišti P+R.

ENRF finančně podpořil projekt [PuertAlMar](#) v přístavu Vigo ve Španělsku. Přístav realizuje ambiciózní strategii modrého růstu, která zahrnuje cíl obnovit mořské ekosystémy v oblasti přístavu a spolupracovat s veřejností, aby se zvýšilo povědomí o mořské biologické rozmanitosti. V rámci projektu PuertAlMar byly v přístavu testovány inovativní biomimetické materiály, které podpořily výskyt místní fauny mořských bezobratlých, která v konečném důsledku přitahuje větší druhy a pomáhá obnovit zdravé ekosystémy.

Na Maltě Fond soudržnosti podpořil zřízení zařízení na využití více materiálů v Hal Far. Cílem je zlepšit kapacitu nakládání s odpady tříděním využitelných materiálů před uložením zbytků na skládku, snížit množství odpadu na skládkách a maximalizovat jeho opětovné využití. Zařízení bude zajišťovat sběr dřeva, textilu a odpadních elektrických a elektronických zařízení. Očekává se, že v

prvních letech se bude jednat o přibližně 14 000 tun sebraného materiálů a do roku 2029 toto číslo vzroste na téměř 20 000 tun. Toto opatření přispěje k ochraně vzácné půdy a životního prostředí.

Prostřednictvím projektu „[E-BUS RGTR](#)“, který je financován iniciativou REACT-EU, byla regionální autobusová síť v Lucembursku vybavena novými elektrickými autobusy. Tento projekt v hodnotě 35 milionů EUR přispívá k dosažení cíle politiky soudržnosti, který se týká snížení emisí CO₂ z vozidel se spalovacími motory. Jedná se o pilotní projekt a zřizování elektrických autobusových linek bude pokračovat s cílem dosáhnout nulových emisí v lucemburské síti autobusů do roku 2030.

V roce 2023 byl v Szegedu na jihu Maďarska slavnostně zahájen provoz největšího geotermálního topného systému v EU. EU přispěla částkou 23 milionů EUR na zajištění čisté, obnovitelné a cenově dostupné energie pro více než 28 000 domácností a více než 400 veřejných budov v této oblasti. Tím se sníží náklady na energii a emise skleníkových plynů ve městě o 60 %. Skutečnost, že více než 25 %

obyvatel EU žije v oblastech s dostatečnými geotermálními zdroji, znamená, že mnoho dalších regionů EU může využívat obnovitelnou energii k přechodu od závislosti na ruském plynu.

V Estonsku podpořil EZFRV začínající podnik na venkově, který vyvinul inovativní obalový materiál nahrazující plastovou bublinkovou fólii odpadní vlnou. [Projekt Woola](#) pomáhá snižovat množství odpadu – neboť zemědělci obvykle až 90 % každoročně vyprodukované vlny zakopávají nebo spalují – a zavádí praktický systém recyklace odpadní vlny. Obalové materiály na bázi vlny lze navíc udržitelným způsobem opětovně používat; proto byl pro zákazníky zaveden systém vratných obalů. Projekt rovněž podporuje vytváření nových pracovních příležitostí.

Prevence a boj s požáry v lesích a venkovských oblastech Řecka a Itálie je pro místní hasiče jednou z největších výzev. Včasné odhalení lesních požárů v italské Apulii a řeckém Epiru je nyní možné díky síti kamer, senzorů a meteorologických stanic. Počítačové modely pomáhají předvídat jejich šíření a zajišťují, že úřady mohou rychle a účinně reagovat. [Projekt OFIDIA2](#) financovaný EFRR pomáhá zachraňovat majetek a životy ohrožené rostoucím počtem

lesních požárů v horkých a suchých letních měsících v oblasti Středomoří. Síť kamer s vysokým rozlišením, senzorů a meteorologických stanic napojených na dispečerská pracoviště pokrývá 100 hektarů lesa v Apulii. V Řecku kamery, drony a dvě terénní vozidla monitorují více než 15 000 km² lesa v oblasti Epiru.

V Polsku byl otevřen nejdelší podvodní tunel v EU financovaný z prostředků EU. Tunel [Świna](#) spojuje ostrovy Uznam a Wolin a centrum města Świnoujście se zbytkem země. Umožňuje bezproblémovou dopravu pro místní obyvatele i turisty a slouží jako katalyzátor hospodářského rozvoje regionu. Świnoujście je také jednou z nejnavštěvovanějších polských

turistických destinací, která ročně přiláká přibližně 2,5 milionu návštěvníků, kteří nyní budou moci využívat nový tunel. Tento projekt získal z prostředků politiky soudržnosti 162,3 milionu EUR (celkový rozpočet činil 191,5 milionu EUR).

V letošním roce byl otevřen jeden z největších projektů financovaných v rámci politiky soudržnosti – visutý most Brăila v Rumunsku. Tento most spojuje černomořské přístavy a deltu Dunaje se zbytkem země a s širší transevropskou dopravní sítí. Na tento projekt přispěly fondy politiky soudržnosti částkou 363 milionů EUR. Most se čtyřproudou

dálnicí je dlouhý dva kilometry a nad řekou se tyčí do výšky 38 metrů. Je největším v Rumunsku, největším mostem přes Dunaj a třetím největším visutým mostem v EU. Očekává se, že zkrátí dobu jízdy přibližně o 50 minut a že jej denně využije přibližně 11 400 vozidel.

Klíčová podpora z EFRR umožnila dokončení mostu Pelješac v Chorvatsku v červenci 2022. Most je dlouhý přes 2,4 kilometru a zajišťuje přímé silniční spojení mezi pevninským Chorvatskem a Jižní Dalmácií. Výrazně zkracuje dobu cestování (z 59 na 22 minut) a zlepšuje spojení s jižní Dalmácií.

3.3. Růst podporující začlenění

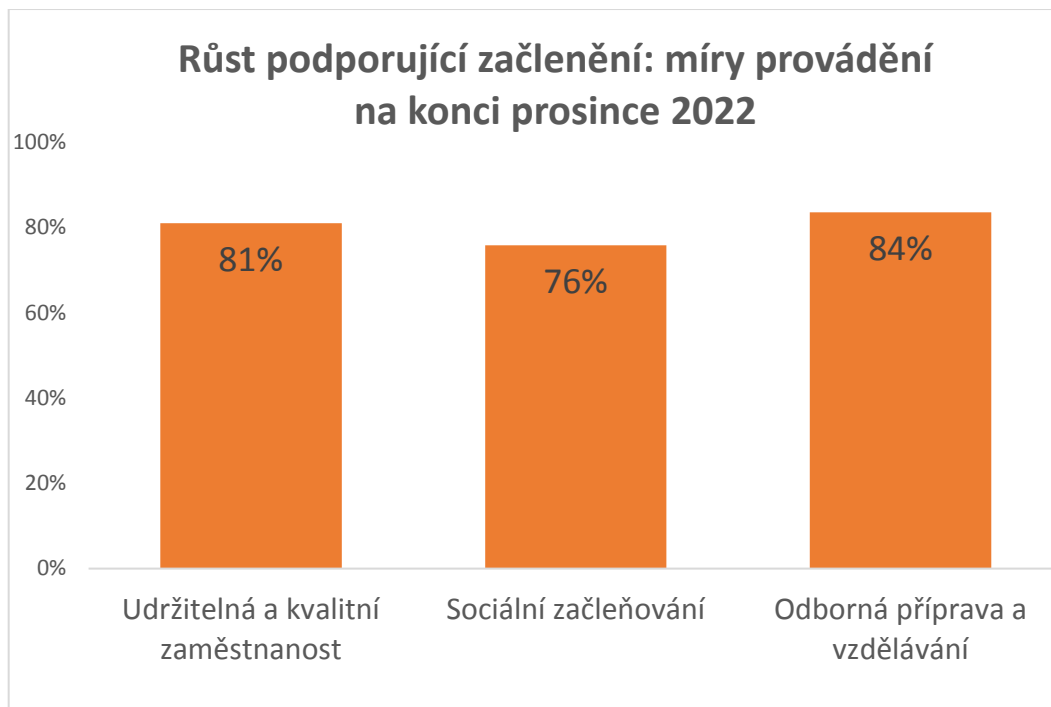
EU pokračuje v prosazování své sociální agendy, zejména po přijetí evropského pilíře sociálních práv. V této souvislosti ESI fondy podpořily strukturální reformy, jako je modernizace veřejných služeb, podpora zaměstnanosti mladých lidí, snižování chudoby a nerovností a řešení genderové nerovnosti, bezdomovectví a vyloučení z bydlení.

Projekty zaměřené na zlepšení pracovních příležitostí dosáhly do konce roku 2022 těchto úspěchů:

- 64,5 milionu účastníků bylo podpořeno z ESF a v rámci iniciativy na podporu zaměstnanosti mladých lidí (YEI), včetně 22,2 milionu nezaměstnaných a 24,9 milionu neaktivních účastníků,
- z podpořených osob se 1,5 milionu zapojilo do hledání zaměstnání, 3 miliony se zúčastnily vzdělávání či odborné přípravy, 10,2 milionu získalo kvalifikaci, 7,4 milionu bylo zaměstnáno po ukončení operace ESF a 6,8 milionu bylo zaměstnáno o šest měsíců později,
- byla poskytnuta podpora téměř 4,1 milionu osob se zdravotním postižením a více než 9,1 milionu osob z marginalizovaných skupin (např. migrantům, osobám zahraničního původu a příslušníkům menšin),
- 47 % účastníků mělo nízkou kvalifikaci a 14 % byli migranti, původem cizinci nebo příslušníci menšin.

Investice do růstu podporujícího začlenění tvoří přibližně 24 % celkového financování fondy ESI. K dispozici je 179 miliard EUR na tato tři témata v této kapitole: **udržitelná kvalitní zaměstnanost** (60 miliard EUR), **sociální začleňování** (71 miliard EUR) a **odborná příprava a vzdělávání** (47 miliard EUR). Do konce roku 2022 bylo vynaloženo 142 miliard EUR (79 % celkové plánované částky pro tuto kapitolu).

Graf 4 Růst podporující začlenění: míry provádění

Pokud jde o finanční pokrok, jsou patrné rozdíly mezi různými tématy. Nejrychleji postupujícím tématem je odborná příprava a vzdělávání (již bylo vyčerpáno 84 % celkového rozpočtu). Další v pořadí jsou investice do udržitelné kvalitní zaměstnanosti (již bylo vynaloženo 81 % z celkové plánované částky). Na posledním místě, pokud jde o výdaje, je sociální začleňování (již bylo vyčerpáno 76 % celkového rozpočtu, což je mírně pod průměrem kapitoly růstu podporujícího začlenění).

Krize COVID-19 měla v celé společnosti dominový efekt a postihla lidi různými způsoby. Sociální agenda EU a evropský pilíř sociálních práv jsou více než kdy jindy klíčem ke zmírnění hospodářského a sociálního dopadu koronavirové pandemie, posílení inkluзивity, udržitelnosti a odolnosti evropských ekonomik a společností a zlepšení jejich připravenosti na výzvy a příležitosti ekologické a digitální transformace. V současném kritickém scénáři fondy ESI podporují strukturální reformy, jako je modernizace veřejných služeb, podpora zaměstnanosti mladých lidí a snížení chudoby a nerovností.

Nástroje CARE a SAFE

S cílem pomoci zemím a regionům EU řešit situaci uprchlíků, kteří prchají před ruskou agresí vůči Ukrajině, navrhla Komise [balíček CARE](#) (Akce v rámci politiky soudržnosti na podporu uprchlíků v Evropě). Kromě této přímé podpory uprchlíků pomohla opatření CARE zmírnit zátěž pro vnitrostátní rozpočty členských států vyplacením dodatečné likvidity ve výši přibližně 13,6 miliardy EUR. Navrhované flexibility zatím využilo sedmnáct členských států, které přeprogramovaly přibližně 1,3 miliardy EUR na podporu uprchlíků. Nejběžnějšími opatřeními v rámci CARE je začlenění válečných uprchlíků do hlavních programů sociální integrace, poskytování zdravotní péče, potravin, základní pomoci a poradenství pro vstup na trh práce. Tato opatření často zahrnují také jazykové kurzy, vzdělávání, sociální služby a péči o děti. Podobná podpora bude pokračovat i v rámci programů na období 2021–2027, které rovněž podporují integrační opatření.

[Nástroj SAFE](#) (podpora cenově dostupné energie) řeší důsledky vysokých cen energie pro podniky v konkrétních odvětvích s vysokou spotřebou energie. Umožňuje také další přesměrování nevyužitých finančních prostředků tak, aby mohly být použity na podporu malých a středních podniků a zranitelných domácností, které jsou obzvláště postiženy vysokými cenami energie, a na financování režimů zkrácené pracovní doby, aby lidé nepřišli o zaměstnání. Od jeho vstupu v platnost 28. února 2023 již začaly přicházet první změny programu a očekávají se další.

V oblasti **sociálního začleňování**, na kterou ESF přispívá nejvíce, představují dosud vybrané projekty finanční prostředky ve výši téměř 62 miliard EUR. Díky podpoře EU v rámci EFRR se kapacita infrastruktury pro péči o děti a pro vzdělávání zvýšila o více než 24 milionů osob a 63 miliony lidí po celé EU nyní využívají lepší zdravotnické služby.

EZFRV podpořil přes 175 000 aktivit na posílení sociálního začleňování ve venkovských oblastech. Poskytl také podporu místním venkovským komunitám, které provádějí vlastní strategie místního rozvoje. Více než 3 650 místních akčních skupin, které provádějí strategie místního rozvoje, pokrývají více než 60 % venkovského obyvatelstva v EU a v jednotlivých oblastech sdružují subjekty veřejného a soukromého sektoru a občanské společnosti.

V rámci EZFRV bylo aktivováno zvláštní opatření na poskytnutí mimořádné dočasné podpory zemědělcům a venkovským malým a středním podnikům, které byly obzvláště postiženy dopady rozsáhlé ruské invaze na Ukrajinu. Opatření bylo provedeno v rámci 26 vnitrostátních nebo regionálních programů rozvoje venkova v deseti členských státech při plánované celkové částce veřejných výdajů ve výši 548 milionů EUR. Do konce roku 2022 toto opatření umožnilo získat podporu více než 34 000 zemědělských podnikům a 450 malým a středním podnikům.

Pokud jde o **vzdělávání a školení**, bylo na vybrané projekty vyčleněno 52 miliard EUR. Do konce roku 2022 využilo podpory z ESF a YEI 29,8 milionu osob s nízkou kvalifikací, 10,2 milionu osob tato podpora pomohla získat kvalifikaci a 3 miliony osob se díky ní zapojily do vzdělávání a odborné přípravy.

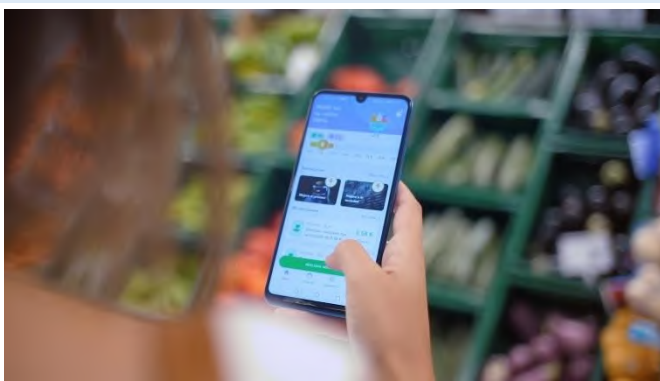
Příklady projektů financovaných z fondů ESI, které přispívají k růstu podporujícímu začlenění

[Státní gymnázium Pelgulinna](#) v estonském hlavním městě Tallinnu bylo otevřeno v září 2023. Stavba budovy se řídila zásadami udržitelné architektury (Nový evropský Bauhaus) a hlavním stavebním materiálem bylo místní dřevo. Škola má moderní a inovativní vzdělávací prostředí a kapacitu přibližně 330 žáků. Z EFRR byly poskytnuty finanční prostředky ve výši 28 milionů EUR (celkový rozpočet činil 33 milionů EUR).

Iniciativa FAST-CARE sehrála klíčovou roli, pokud jde o pomoc Slovensku při řešení humanitární krize a utrpení způsobené následky ruské invaze na sousední Ukrajinu. Na pomoc při přijímání a ubytovávání válečných uprchlíků bylo uvolněno více než 300 milionů EUR. Z této iniciativy byly hrazeny náklady na dopravní služby, psychologickou

a lékařskou pomoc. Ukrajínští žáci navíc obdrželi poukázky na nákup vybavení IT, aby se urychlila jejich integrace do slovenského vzdělávacího systému.

Ve Španělsku pomohly finanční prostředky EU Valencijskému finančnímu institutu vytvořit úvěrovou linku, jejímž prostřednictvím jsou nabízeny participativní úvěry na podporu růstu a rozvoje začínajících podniků ve španělské autonomní oblasti Valencie. Přednost mají společnosti, které vykazují vysokou míru inovací. Příkladem společnosti

podporované prostřednictvím úvěrů je [FoodRation4All](#), která se věnuje činností se sociálním dopadem v potravinářském odvětví. Hlavní projekt společnosti má název „Nadie sin su ración diaria“ (Nikdo bez denního přidělu). Jedná se o aplikaci, která usnadňuje dárcovství potravinovým bankám, a podporuje tak sociální začlenění lidí, kteří jsou na ně odkázáni.

Projekt „Integrované komunitní služby“ v Rumunsku díky finančním prostředkům z ESF poskytuje podpůrné služby více než 100 marginalizovaným komunitám. Zranitelným Rumunům se dostalo podpory, kterou potřebují ke zvládnutí obtížného prostředí, což jim dává šanci získat vzdělání a základní lékařské služby a vyhnout se izolaci a sociálnímu vyloučení. Cílem projektu bylo napravit nízkou úroveň vzdělání a omezený přístup k sociálním a zdravotnickým službám nabídkou školního poradenství, poradenství pro volbu povolání, komunitní péče a sociálních služeb. V současné době se spektrum činností rozšiřuje díky podpoře z ESF+ na podporu dalších 2 000 komunit v rámci rumunského [programu sociálního začleňování a důstojnosti](#).

Díky podpoře z EFRR byla v Krosně v podkarpatské oblasti na východě Polska zřízena jednotka pracovní rehabilitace. Jednotku spravuje Polské sdružení pro osoby s mentálním postižením. Projekt zlepšil vyhlídky na zaměstnání 26 osob se středně těžkým a těžkým mentálním postižením. V rámci tohoto projektu byla vytvořena dvě nová oddělení pro výrobu a služby: obchod s řemeslnými výrobky s názvem „Artystyczna przystań“

(Umělecké nebe) a cukrárna „Na polance“ (Na pasece).

Díky nástroji CARE byly z iniciativy REACT-EU přiděleny 4 miliony EUR na německý „Pilotní projekt zaměstnanosti pro uprchlíky“ ve spolkové zemi Porýní-Falc, který má pomoci Ukrajincům začlenit se do německé společnosti. Projekt se zaměřil na pomoc lidem překonat překážky, s nimiž se setkali po příjezdu, jako je chybějící péče o děti, a pomohl jim s hledáním bydlení nebo jazykových kurzů. Tento projekt poskytuje individuální podporu a poradenství ohledně toho, jak se nejlépe orientovat v sociálních službách.

V Řecku pomohl EZFRV založit dílnu na výrobu těstovin a marmelád pro mladé lidi se závažnou mentální retardací. [Dílna „AxiZO“](#) poskytla této zranitelné skupině pod dohledem a s podporou specializovaných pracovníků sdružení Agioi Theodoroi odbornou přípravu a pracovní příležitosti. Jedná se o jedinečnou službu v prefektuře Rodope (severovýchodní Řecko), neboť je určena lidem s mentálním postižením, kteří nemají nárok na státní podporu. Projekt řešil sociální vyloučení a diskriminaci tím, že podporoval místní rozvoj vytvářením pracovních míst a diverzifikací zdrojů příjmů pro místní výrobce.

3.4. Posílení institucionální kapacity a účinná veřejná správa

Na projekty zaměřené na institucionální kapacitu a reformy bylo vyčleněno 6,8 miliardy EUR. Výdaje dosáhly v praxi 4,9 miliardy EUR (73 % plánované celkové částky). Toto úsilí bylo doplněno podporou poskytnutou kromě fondů ESI i prostřednictvím Programu na podporu strukturálních reforem, který byl nyní změněn na Nástroj pro technickou podporu ⁽¹²⁾.

Graf 5 Účinná veřejná správa: míra provádění

V rámci tohoto cíle ESF podpořil:

- 840 000 účastníků prostřednictvím kurzů celoživotního vzdělávání a vzdělávacích kurzů,
- 3 000 projektů zaměřených na celostátní, regionální nebo místní orgány veřejné správy nebo veřejné služby.

Příklad projektu financovaného z fondů ESI, který přispívá k posílení institucionální kapacity a veřejné správy

Portugalská obec Funchal realizovala projekt „Občanský obchod“ podporovaný z EFRR, který spojil osobní a online služby do jediné online platformy. Díky tomuto projektu došlo k restrukturalizaci vnitřního fungování obce a byly přijaty efektivnější a produktivnější pracovní metody. V rámci projektu byly také pořízeny nové informační systémy, které přispějí k omezení byrokracie, neefektivního řízení a zdlouhavých postupů.

3.5. Územní a městský rozvoj

Na období 2014–2020 bylo na integrovaný územní rozvoj a udržitelný městský rozvoj v rámci klíčových cílů stanovených ve výše uvedených oddílech plánováno přibližně 42

⁽¹²⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/240 ze dne 10. února 2021, kterým se zřizuje Nástroj pro technickou podporu (Úř. věst. L 57, 18.2.2021, s. 1). K dispozici je rovněž na adrese: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/240>.

miliard EUR. V rámci politiky soudržnosti bylo na konci roku 2022 vyčerpáno 65 % plánované přidělené částky (27 miliard EUR), což oproti 52 % na konci roku 2021 znamená nárůst, nicméně tato hodnota stále výrazně zaostává za průměrnou mírou vynakládání ve výši 75 %.

Projekty vybrané v rámci integrovaných strategií rozvoje přinesou:

- 49 milionů m² zrekonstruovaných nebo nově vybudovaných městských otevřených prostranství přístupných veřejnosti,
- přibližně 4 miliony m² zrekonstruovaných nebo nově postavených veřejných budov a více než 28 000 zrekonstruovaných bytových jednotek.

Příklad projektu financovaného z fondů ESI, který přispívá k územnímu a městskému rozvoji

Dříve opuštěný Wintercircus v Gentu v belgickém Vlámku se díky projektu

financovanému z EFRR proměnil v centrum kultury, podnikání a inovací. Na celkové ploše přesahující 6 000 m² se nachází podzemní koncertní sál s 500 místy k sezení a kancelářské prostory o rozloze 4 350 m² pro začínající a rozvíjející se podniky působící v oblasti kreativity a technologií. Centrem stavby je bývalá cirkusová aréna o rozloze 1 200 m², v níž se nachází také kavárna, restaurace, střešní bar a obchod.

3.6. Územní spolupráce – Interreg

EFRR poskytuje podporu programům Evropské územní spolupráce, které investují do přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráce. Na tyto programy připadá téměř 13 miliard EUR z plánované přidělené částky, z níž již bylo vyčerpáno 10 miliard EUR (80 % plánované částky). Finanční plnění programů spolupráce bylo na konci roku 2022 v souladu s prováděním celostátních/regionálních programů.

Některé z výsledků programů územní spolupráce jsou obsaženy v ukazatelích shrnutých v rámci hlavních investičních témat, zatímco některé zvláštní ukazatele odrážejí aspekt spolupráce podporovaných projektů:

- přes 40 000 podniků se zúčastnilo přeshraničních, nadnárodních nebo meziregionálních výzkumných projektů,
- více než 178 000 osob se zúčastnilo iniciativ v oblasti mobility pracovních sil,
- více než 190 000 mladých lidí se zúčastnilo společných přeshraničních programů vzdělávání a odborné přípravy.

Příklady projektů financovaných z fondů ESI, které přispívají k podpoře územní spolupráce

Projekt DESAL+ byl proveden především na Kanárských ostrovech a na Madeiře a Azorských ostrovech. Jeho cílem bylo zvýšit excelenci ve výzkumu a vývoji v oblasti odsolování vody a ve znalostech o propojení odsolené vody a energie. ERDF jej spolufinancoval v rámci programu územní spolupráce Interreg Madeira-Azory-Kanárské ostrovy.

Nadnárodní projekt [SUMBA](#) pomohl urbanistům a městským úřadům v regionu Baltského moře podpořit udržitelnou městskou mobilitu prostřednictvím nástrojů, které pomáhají posuzovat, plánovat a integrovat řešení intermodální mobility do dopravních plánů a politik jejich měst a obcí. Projekt [SUMBA+](#) zkoumal a testoval opatření, která usnadňují intermodální a udržitelné dojíždění, jako jsou uzly mobility, plány dopravy, bezplatné půjčovny jízdních kol a digitální prostředky pro komunikaci dopravních strategií.

EFRR spolufinancoval [projekt Interreg EMR Connect](#), který zlepšil přeshraniční spolupráci mezi provozovateli veřejné dopravy v euroregionu Máza–Rýn, který se rozkládá na hranicích Belgie, Německa a Nizozemska. Tento projekt vytvořil nové tarify, testoval nové technologie a rozšířil služby, jako je například sdílení elektrokol. Nejdůležitějším úspěchem bylo testování a zavedení inovativního interoperabilního systému prodeje jízdenek mezi Německem a Nizozemskem, který by mohl být rozšířen i do Belgie.

4. HODNOTICÍ ČINNOST ČLENSKÝCH STÁTŮ

S blížícím se koncem prováděcí fáze programového období 2014–2020 pokračovaly hodnoticí činnosti členských států, přičemž se členské státy soustavně snažily posuzovat dopad opatření podporovaných z fondů ESI a postupně snižovaly počet hodnocení zaměřených na posouzení aspektů souvisejících s prováděním.

Zjištění vyplývající z hodnocení provedených v členských státech se obvykle týkají specifických souvislostí, v nichž se podporované akce provádějí. Nebylo by správné vyvozovat závěry ohledně obecné platnosti zjištění, avšak v některých případech je díky počtu hodnocení a jejich zeměpisnému pokrytí možné identifikovat některé konzistentní účinky.

Mezi tyto konzistentní účinky patří posílení spolupráce mezi výzkumnými centry a podniky, což vede ke zvýšení schopnosti podniků inovovat a vytvářet nové obchodní příležitosti. V zemědělském odvětví se ve velké části hodnocení projevil pozitivní účinky na konkurenceschopnost zemědělských podniků.

Na cestě k ekologickému a digitálnímu přechodu se objevují pozitivní výsledky, pokud jde o výrobu energie z obnovitelných zdrojů a snížení spotřeby v podnicích i v soukromých a veřejných budovách a dostupnost digitalizovaných služeb pro veřejné orgány a podniky.

Hodnocení dopadů pandemie COVID-19 na provádění programů ukázalo, že zdravotní krize byla hlavním faktorem, který snížil účast na projektech, zpozdil jejich provádění a

zvýšil riziko nedosažení cílů. Podobné nepříznivé dopady mělo také zvýšení cen energií a obecněji vysoká inflace a válka na Ukrajině (zejména v členských státech sousedících s Ukrajinou).

Současně Komise připravuje hodnocení *ex post* týkající se fondů na období 2014–2020, jehož výsledky budou předloženy na konci roku 2024. Tato zjištění spolu s důkazy z hodnocení členských států přispějí k přezkumu programů na období 2021–2027 v polovině období a k navržení nového programového období po roce 2027.

Podrobnější informace o zjištěních učiněných v rámci hodnocení provedených členskými státy a Komisí a týkajících se programů podporovaných z fondů ESI jsou uvedeny v pracovním dokumentu útvarů Komise, který je přiložen k této zprávě.

5. ZÁVĚRY

Fondy ESI jsou již více než 30 let stabilní hnací silou investic v EU. Tyto fondy s dlouhým prováděcím obdobím a tematickým zaměřením směřovaly zdroje k posílení hospodářské, sociální a územní soudržnosti regionů EU. Poskytly silnou podporu regionům a společnostem s cílem pomoci jim překonat výzvy spojené s ekologickou a digitální transformací. Pomohly také pracovníkům získat dovednosti, které jim umožňují být produktivnější a získat lepší pracovní místa.

Dočasná narušení způsobená po sobě přicházejícími krizemi byla využita jako příležitost k přehodnocení zaměření fondů ESI a jejich systémů provádění. Zdravotní krize vyvolaná pandemií COVID-19 vedla k poskytnutí nových zdrojů a k úpravě pravidel tak, aby lépe odpovídala novým okolnostem. Finanční prostředky byly použity pro ty, kteří byli nejvíce postiženi, jako jsou zranitelné osoby, zaměstnanci, malé a střední podniky a léčebná zařízení.

Od počátečních fází uprchlické krize, kterou způsobila rozsáhlá ruská invaze na Ukrajinu, členské státy a Komise rychle reagovaly na negativní důsledky a poskytly pomoc těm nejohroženějším. Za tímto účelem byly programy politiky soudržnosti změněny v rekordně krátkém čase. Iniciativa Akce v rámci politiky soudržnosti na podporu uprchlíků v Evropě (CARE) a dvě další podobné iniciativy (CARE+ a FAST-CARE) poskytly podporu na dlouhodobou integraci uprchlíků i na okamžitá zmírňující opatření, zejména v oblasti bydlení a zdravotní péče.

V souvislosti s provázanou energetickou krizí, kterou vyvolala rozsáhlá ruská invaze na Ukrajinu, EU rychle poskytla pomoc zranitelným domácnostem, pracovníkům a malým a středním podnikům, které se potýkají se zvýšenými náklady na energie, a to přijetím nástroje Podpora cenově dostupné energie (SAFE). Kromě této rychlé reakce na mimořádnou situaci byla v rámci politiky soudržnosti i nadále poskytována veřejná finanční podpora na rozvoj obnovitelných zdrojů energie a energetických sítí, jakož i na opatření v oblasti energetické účinnosti. Rozsáhlá ruská invaze na Ukrajinu potvrdila zásadní význam energetické bezpečnosti a potřebu přechodu na klimaticky neutrální hospodářství.

Kromě rychlé reakce na různé krize pokračovaly fondy ESI v prosazování dlouhodobých investic do růstu a zaměstnanosti, investicích do lidského rozvoje a podpoře územní spolupráce EU. Konkrétní výsledky uvedené v této zprávě tuto skutečnost jasně dokládají.

Finanční zdroje poskytované v rámci rozpočtu na období 2021–2027 jsou nadále zaměřeny na klíčové investice do zaměstnanosti a růstu se zaměřením na EU podporující začlenění a ekologičtější nízkouhlíkové hospodářství. Očekává se, že 378 miliard EUR (545 miliard EUR, zahrneme-li spolufinancování ze strany členských států), které byly vyčleněny pro nadcházející roky v rámci politiky soudržnosti, vytvoří 1,3 milionu pracovních míst a navýší HDP EU o 0,5 % do roku 2030. Z fondů ESI bude podpořeno přibližně 850 000 podniků. Více než 6,5 milionu nezaměstnaných osob získá pomoc při změně kvalifikace a prohlubování dovedností a více než 3,5 milionu domácností a podniků bude využívat výhod vysokokapacitního širokopásmového přístupu. Fondy politiky soudržnosti zajistí pro 16,4 milionu lidí zásobování čistou vodou, zlepší energetickou náročnost více než 723 000 obydlí a zvýší kapacitu výroby energie z obnovitelných zdrojů o 20 000 MW (což odpovídá více než 8 000 větrným mlýnům nebo přibližně 20 novým jaderným elektrárnám).